

Tekst herdenking Brabantse gesneuvelden:

“Wie de ogen sluit voor het verleden, is blind voor de toekomst”

Dames en heren, allen hier aanwezig. Het is voor mij een grote eer hier als pas benoemde burgemeester van Waalre een belangrijk onderdeel van jaarlijkse herdenking van de Brabantse gesneuvelden te mogen verzorgen. Een belangrijke herdenking in mijn ogen en ook een bijzondere herdenking omdat we dit al voor de 71^e keer doen en dat ook doen als enige provincie van ons land als gemeenschappelijke uiting van saamhorigheid en respect voor hen die voor ons vielen.

In mei 1985 hield de toenmalige en op 31 januari van dit jaar overleden Duitse bondspresident Richard von Weizsäcker een toespraak voor de Bondsdag ter gelegenheid van veertig jaar bevrijding van het naziregime. In zijn rede legde hij een nadrukkelijk verband met de actualiteit, omdat hij de herinnering zag als gids voor ons toekomstig handelen.

“Wie de ogen sluit voor het verleden, is blind voor de toekomst” Is een van de meest opmerkelijke citaten uit die rede en dat is tevens het jaarthema 2015 van het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Herdenken, gedenken, en herinneren. Drie woorden die deze dagen veelvuldig de revue passeren. Geen vrijblijvende woorden maar werkwoorden en in het licht van het eerder genoemde jaarthema een opdracht aan ons allemaal.

Bij herdenken denken we terug aan iets of iemand in het verleden. Zo herdenken we vandaag in het bijzonder de Brabantse gesneuvelden van de voorbije jaren. Gedenken is meer dan herdenken; gedenken heeft te maken met verleden en heden. Gedenken is het weer in het heden halen van wat vroeger gebeurd is, op zo'n manier dat het een plaats krijgt in ons leven nu. Herinneren gaat nog een stap verder.

Door te her-inneren wordt de gebeurtenis, de geschiedenis een deel van jezelf zodanig dat het ook je toekomstig handelen gaat bepalen. Het is al met al een actieve manier van staan in de geschiedenis, waarbij het verleden vruchtbaar gemaakt wordt voor het heden en de toekomst.

De Joden hebben dat principe van oudsher heel goed begrepen en vertellen elkaar tot op de dag van vandaag de oude en de nieuwe verhalen door. Ook wij moeten dat blijven doen. Ook wij moeten de tekenen van de tijd kunnen verstaan om onze vrijheid te beschermen. Jongeren en ouderen moeten elkaar helpen om te begrijpen waarom het zo belangrijk is de geschiedenis levend te houden. Ik ben van de generatie die de tweede wereldoorlog niet zelf heeft meegemaakt. Ik ben in die zin dus afhankelijk van de herinnering van anderen en moet dubbel zo hard werken om mij voor te stellen welk lijden en welke wreedheden de mensen toen hebben moeten ondergaan. En mijn kinderen moeten driedubbel zo hard werken omdat de getuigenissen en verhalen uit de eerste hand steeds schaarser worden. Wie de ogen sluit voor het verleden, is blind voor de toekomst. Wie zich de onmenselijkheden niet wil herinneren, loopt gevaar voor nieuwe besmettingen.

We kunnen en mogen onze ogen niet sluiten voor de ontegenzeggelijke spanningen die zich ook nu weer voordoen in onze samenleving en in de wereld. Meer dan 70 jaar zijn wij nu in Brabant gevrijwaard van oorlog. Het lijkt erop dat wij onze les voldoende hebben geleerd. Maar schijn bedriegt. We zien brandhaarden in de wereld die steeds dichterbij komen; brandhaarden waar opnieuw Nederlandse militairen bij betrokken zijn met alle risico's van dien.

Brandhaarden waarbij onschuldige Nederlandse burgerslachtoffers betrokken zijn zoals bij de MH-17 ramp. Brandhaarden waarbij geradicaliseerde Nederlanders betrokken zijn zoals in Syrië en Irak. Als wij ons verleden niet meer herinneren of gedenken kan de geschiedenis zich zomaar herhalen. Geschiedenis kan en mag nooit worden uitgewist: ze heeft ons zo veel te zeggen.

Kijkend naar onze samenleving is er alom sprake van aanwakkerende vooroordelen, van vijandschap en van haat gevoed door nationalisme, individualisme en religie. We lijken nu al weer vergeten te zijn hoezeer dergelijke gevoelens in de samenleving in de geschiedenis doorlopend tot maatschappelijke onrust en oorlog hebben geleid.

We hebben de mond vol van begrippen zoals het behoud van elementaire grondrechten, de vrijheid van meningsuiting en de democratische rechtsstaat. Meer dan eens worden ze gebruikt en misbruikt om het onbestemde gevoel van onbehagen over het functioneren van de huidige samenleving te duiden. In mijn ogen blijven dit echter holle begrippen als we niet eens meer weten hoe we met respect met elkaar moeten leven en juist niet tegen elkaar. Je ne suis pas Charly durf ik hier te zeggen, hoezeer ik ook verafschuw en afkeur wat de makers van dit blad is overkomen. Misplaatste of beledigende humor en taal in cartoons, in columns, in twitterberichten en dergelijke doen afbreuk aan het onderlinge respect en lokken meer dan eens vijandigheid en strijd uit. We weten het maar al te goed uit het verleden, maar laten het toch iedere keer weer gebeuren.

Onze naoorlogse samenleving is opgebouwd door mensen die aan den lijve ervaren hebben hoe het is om beroofd te worden van de eerder genoemde elementaire grondrechten.

Schouder aan schouder hebben zij eendrachtig gebouwd aan de toekomst, aan de vrijheid en aan de welvaart die wie nu met elkaar delen. Uiteraard waren ze getekend door het verleden. Zij zaten echter niet vast aan hun verleden; aan wat er was gebeurd; aan wat ze hadden meegemaakt. Ondanks de vele pijnlijke herinneringen, de momenten van diep verdriet, van angst, van hopeloosheid, van gekwetst-zijn en van mislukking zijn ze met elkaar aan de slag gegaan om het land weer op te bouwen en om ons een toekomst te bieden.

En wij? U en ik? Ook wij hebben allemaal een verleden. En we zitten er maar al te vaak aan vast in de zin dat we er onvoldoende van lijken te leren of dat we het verleden onvoldoende gebruiken om de toekomst vorm en zin te geven.

Willem Bilderdijk verwoordde het ooit als volgt: In het verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal. Ofwel: Je kunt vandaag niet begrijpen zonder gisteren, en je kunt morgen alleen maar vorm geven vanuit vandaag. Ons leven kan zich nooit loswrikken van het verleden. Gedenken helpt daarbij. Gedenken is een actieve manier van staan in de geschiedenis, waarbij het verleden vruchtbaar gemaakt wordt voor het heden en de toekomst.

Onze voorouders hebben ons in woord en daad het goede voorbeeld gegeven met het vorm geven aan een samenleving zonder geweld, van respect voor elkaar, van leren van elkaar en er te zijn voor elkaar en metterdaad te vertrouwen op de toekomst. Niet door bij de pakken neer te zitten; niet door om te zien in wrok; maar gedreven door de bittere noodzaak om er samen iets van te maken en door hun gedroomde toekomstbeeld van nooit meer oorlog. Dat voorbeeld verdient onze navolging. De noodzaak is er niet minder om.

Ik rond af dames en heren. Gedenken is herinneren, is herdenken om te gaan de weg van een betere wereld met toekomst. Gedenken betekent dan óók en vóór alles: bevrijding!

Om met een door Richard von Weizsäcker uit dezelfde rede aangehaald Joods spreekwoord te eindigen: “Proberen te vergeten verlengt slechts de ballingschap; het geheim van de verlossing ligt in de herinnering.”

Het is in die geest dat wij hier vandaag weer voor de 71e keer bijeen zijn en met recht mogen zeggen:

Het Brabants volk eert zijn gesneuvelde zonen die voor het vaderland vielen en van wie één hier rust tot de dag van de opstanding.